

+ Pomhaj Bóh

Časopis ewangelskich Serbow

Budyšin, apryl 1992
4. čisło · Lětnik 42

Bože słowo za nas

Słowo kaž mječ

Znajemy serbske prajidmo „słowo kaž worjeh“. Měnimy z tym wuprajenje, wo kotrymž dyrbymy najprjedy chwilu rozmyslować, přjedy hač je wulušćimy. Potom pak nam tute słowo wotewri krasne jadro, kiž ma swój hluboki zmysl. W lisće na Hebrejskich wužiwa so wo Božim słowje hinaše prajidmo, wótriše a razniše. W lisće na Hebrejskich čitamy na 4. stawje:

Bože słowo je žiwe a wótriše dyžli žadyn na woběmaj bokomaj wótry mječ, a předrěje so, doniž so džělitej duša a duch. Wone je sudnik myslow a zdacow wutroby. A před nim njeje žane stworjenje njewidzomne, a wšitko je nahe a wotkryte před jeho wočomaj. Před nim budžemy so zamołwić dyrbeć.

Bože słowo je kaž mječ, haj wone je wótriše dyžli mječ, kiž je na woběmaj bokomaj wobkowany. Hdyž tole čitamy, prašamy so, hač my to woprawdže tak dožiwjamy. Wšědne nazhonjenje runje hinak wučí. Za wjele ludźi je Bože słowo njezrozumliwa wěc. Wšelacy mi wobkrućichu, zo su započeli bibliju čitać, zo pak

su bórže zastali, dokoľž bě jim to přewostudte. A kak je, hdyž slyšimy Bože słowo na kemšach? Njepučuja mysle při čitanju scénja z cyrkwyje won do wšědnych naležnosćow? Njejsu nam słowa w cyrkwi wostudte, njezrozumliwe, přehusto slyšane słowa?

Druhdy so Bože słowo přez čłowjekow jako mječ wužiwa: jako brón přećiwo blišemu. Ja sym dobry, ale wón ma so chłostać abo zranić z pomocu Božeho słowa. Husto so tole stawa z pomocu njezrozumjenych citatow abo skepsanych wurěkow ze Swjateho pisma. Bože słowo nima pak być mječ w našich rukach. Wone je mječ Boži, nic naša brón. Zmysl našeho słowa je, zo my Bože słowo jako awtoritu nad swojim žiwjenjom spóznamy. Wone dawa žiwjenju směr a wobsah. Po Božim słowje budžemy so sudzić, hdyž stupimy w swojim času před Boži wěčny trón.

Što pak móžemy činić, hdyž je nam Bože słowo bóle kaž worjeh, kotryž njemóžemy wulušćić? Wotmołwa na to je jednoraz: Mamy sej chwile brać za słowo Bože, wo nim rozmyslować a je rozpominać, doniž so wone nam njewulušćí. Njemóže być, zo so každu njeđzělu Bože słowo

z klětki přěduje, ale zo wutroby při tym spja. Serbske přisłowo praji: „Bože słowo chce z wutrobu wuknjene być.“ Tuž chcemy swoje wutroby za te słowo wotewrić, kiž nam puć do wěrneho žiwjenja pokazuje.

Hladajmy dale do mudrosće našich starých Serbow, kotřiž su telko wěrneho wědźeli wo skutownosći Božeho słowa. W tamnym přisłowje rěka: „Bože słowo je bolacym wutrobam najstrowši lěk.“ Wužiwajmy tutu medicinu, kotraž so nam každu njeđzělu skići, tež hdyž je wone někotry króć hórki lěk. Kaž z wótrym nožom chce Bože słowo z nas wukrać wšo hubjene a hrěšne a takle nam nowu dušinu strowotu dać.

Bože słowo docpěje duch a dušu čłowjeka najlěpje w maćernej rěči. Wona je najhlubšo do našeho wědomja zaryta, dokoľž smy ju jako přěnu slyšeli. Serbske přisłowo praji: „Bože słowo jenož w maćernej rěči čłowjeka jima.“ Nam Serbam budže Bože słowo najbóle k duši a wutrobje rěčeć, hdyž je slyšimy w rěči swojeju staršeju. Wostańmy swěrne rěči a wěrje swojich wótcow. Dajmy so wjesć a wódzic wot Božeho słowa, zo bychmy wobstali wšitke pruwowanja našeho žiwjenja.

Jan Malink

Buskam

Wjele so džensa pućuje. Tež sam sym rady po puću. Runje tak rady pak sym po tym zaso doma. Dyrbiš drje cyle jednorje druhdy tróšku do cuzby, zo by sebi po tym to doma znowa a lěpje wažił. W měrných chwilach je potom rjenje, sebi to dožiwjene znowa rozpominać.

Je tomu hižo něšto lět, zo pobych mjež šwitu dowolnikow při Narańšim morju. Sewjerne nam tehdy hišće přistupne njebě. To trochu njewšědne na tej wuprawje bě, zo so na tajke pućowanje w zymje podach, hdyž so tola k morju předewšěm w lěčných měsacach jězdzi. Wo kupanje pak mi njeđzěše.

Wabješe mje wosebje daloce morjo, kiž dobrych 40 lět wjace wohladał njeběch. Nimo toho chcych tež tróšku zeznać kupu Rujany, wo kotrejež slowjanskej zańdženosci hižo něšto malo wědžach. Hižo mjeno wsy, hdžež běchmy zaměstnjeni, na to pokazowaše. Góhren-gory – hory sebi jako Serb zlochka wuwědomiš. Tamniša wokolina wšak je tež hórkata, štož poprawom wočakował njeběch. Tež mjena druhich sydlišćow maja zwjetša slowjanski zdónk. Žiwje so hišće dopominam na jězbu k najsewjernišemu dypkej kupy, kiž so mjenuje Kap Arkona. Krasne zymske slónco z jasneho módreho njebjas swěćeše. Sprawnje so prócowaše, nam šćipatu zymičku zlahodnić. Džakownje jeje mile pruhi přijimowachmy. Nócna kurjawa bě so zběhnyla, a tuž so na wšěch štomach a trawičkach krasna šedziwizna zyboleše. Bajkojty to napohlad. Hordže so tam pozběhujetej stara a nowa swětlownja. Matej łóžnistwu jako pućnik služic po nocach a při kurjawje. Zajimowaše pak nas wosebje bliska, na přěnje pohladnje nje njeahladna hórka. Při samej kromje

přibrjoha so po nahtej skloninje wysoko nad morjom pozběhuje. Krasny je wuhlad na morjo z tuteje hórki. Tola morjo bě mortwe, dospołnje zamjerzjone, na pusćinu podobne. Tudy potajkim je něhdy stała na twjerdziznu wutwarjena, z wysokimi nasypami wobdata hlowna swjatnica pohanskich Słowjanow tuteje kupy, kiž bě bohej Swjatowitej poswjećena. Srjedzišćo bě wosom do džewjeć metrow wysoka drjewjana postawa Swjatowita. Po starej powěsći měješe štyri hlowy jako symbol nadpřirodneje duchowneje mocy nad čłowjekami. Po wjacorych nadběhach bu swjatnica w lěće 1168 wot Danow dobyta a zničena. Z tym so woteběranje słowjanstwa na kupje Rujany zahaji. Zemja to z bohatymi stawiznamy! Kelko kreje, zrudoby a horja je widžala a wyska dobyčerjow. Wjetšina nasypow je so pozdžišo do morja sunyla, tak zo je do džensnišeho z toho jenož něhdže 13 m wysoki zbytk zawostal.

Wottam njeje daleko do wjeski Vitt. Idylisce při samym brjoze morja so w dólčku chowa. Žiwjenje tam bydlacych rybarjow je wěsće mjenje idyliske. Wo tym swědča hižo jich jednore, niske, ale derje hladane domčki, kiž maja wšitke znamješko twarskeho pomnika připrawjene. Někak 15 móhlo jich być. Rybarske čolmy běchu na kruty brjoh sčahane. Swojorazna pycha wsy pak je trochu na wyšinje stejaca cyrkwička (hl. wobraz). Wobydlerjo wsy su ju z krutych kamjenjow w lětach 1806 do 1816 natwarili. Na tutym městnje je wokolo 1800 znaty spisowacel a farar wosady Altenkirchen Kosegarten přibrjohne předowanja (Uferpredigten) mět. Zo bych wosadni před njeprějnym wjedrom lěpje škitani byli, su potom cyrkwičku natwarili. Nutřkowne wuhotowanje je tehdomnišim hospodarskim poměram wotpowědnje proste, ale dostojne. Hrubje, njebarbjene ławki wupjelnjeja kulowatu rumnosć. Při scěnje stej jednory kamjentny wołtar z křižom a zbocka wisa znaty wobraz z bibliskich stawiznow: Jezus změruje howrjace morjo. – Štóż do tuteje kónčiny přindže, njech njeskomdži tam zastupić!

Zo móže tež samotne wuchodžowanje wužitne a powučne być, smědzach něšto dnjow pozdžišo nazhonić. Podach so na tajki pěši wulět podtu mórskeho brjoha, hačkuli wjedro tomu njewabješe. Čmowe bě njebo a morjo dospołnje zalodnjene. Wobě tworještej bjezkónčnu šerošěru płoninu, kiž so při dalokim wobzorje bjez přechoda do cyłka zjednoči. Njebě spóznać kónč morja ani spočatk njebja. Dospołna čišina wšudže. Morjo kaž sprostnjene a tež njebo bjez pohiba. Samo hewak džiwje wětřík hólcy wotpočowachu. Tež wódna ptačina bě so zmynyla. Ani žiweje duše daleko a šeroko. Nimale tystyna je tajka čišina. Móže pak tež być člowkeje spomóżna k nowemu sebjenamakanju a spóznaču a tak być z wužitkom. Do swójskich myslow zanurjony kročach samlutki při brjo-

Cyrkwička Vitt

ze, na kotrymž w lěcu syły dowólnikow sydaja. Woči chwataštej wospjet po bjezkónčnej šěrej dalinje morja. Zda so być wšo pusta pusćina. Ani lódže po cytym wulkim morju. Tež wone wotpočowachu. Powažnje dale kročo, srěbach hluboko čerstwy a čisty mórski powětr do so. Činješe to płucam derje. To nadobo dohladach so čmoweho blečka w dalokim lodže. Móhł někak 1 000 m wot brjoha zdaleny być. Njepohibowaše so. Zaja mje zwědawosć. Bě mi nadobo wažne zhonić, što móhlo to być. Snano je to powróčeny rybarski čolm abo su to zbytki někajkeho připławjeného wjezwa, kiž je njenaprošna zyma do swojich krutych putow zamkła? Džiwno poprawom, kak móže člowkeje tajka dospołnje pódłanska wěc nadobo smjerćwažna być. A tola tak bě. Prašenje njewostaji mi měra. Dale kročo chutnje přemyslowach, hač njebych po lodže k wonemu městnu dóńć móhł. Tolsty lód by mje wěsće wudžerzał. Hladach přeco znowa na blečk. Tež dalokowid mi jasnosć njeprinješe. Mysl pak bórže zaso začisnych. Wěc zda so mi tola přezwažliwa być.

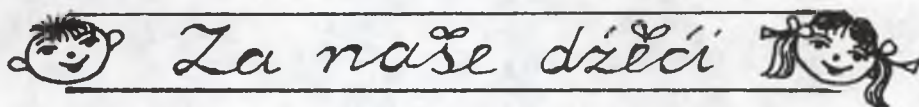
Ze swojeho přemyslowanja wumóži mje skónčnje tafla, ke kotrejž běch při dalekročenju dóšoł. Buskam čitach na njej we wulkich pismikach. Tajke słowo hišće

slyšał njeběch. Pod nim trochu mjenjej dalšej slowje: **bogis kamen** – mi tež hišće nič njewujasnišej. A skónčnje pod nimaj w spinkomaj němsce: Gottestein. Nětk mi skónčnje switaše! Z tym bě měnjony wony čmowy blečk w dalokim lodže, kiž sebi njeběch móhł wujasnić. A bogis kamen, potajkim Boži kamjeń, su jón mjenowali něhdyši rujanscy Słowjano, slowje, kiž stej so w běhu lětstotkow na Buskam skomoliłoj.

Pučowanski přewodnik mi přeradží, zo je kamjeń po zdaću bludžak (Findling), kiž su lodowcy w dawnych časach ze Skandinawiskeje sem přiwlekli. Hornja kroma kamjeniska saha něhdže 1,5 m z wody, kiž je tam 5 m hluboka. Kak hluboko je w zemi, njeje so dotal zwěsćilo. Něhdy bě z wašnjom, zo sebi kwasna hosćina ze wsy tam z čolmom dojedže, zo by sebi na nim čestnu štučku zarejwala. Płonina kamjenja je tak wulka, zo móže 25 ludži na nim stać.

Na 550 lět je so mjezty mnylo, zo je serbsko-słowjanska řeč w tamnej kónčiny zašla. Zo pak hač do džensnišeho dospołnje zabyta njeje, wo tym móžach so na swojim wuchodžowanju přeswědčić. „Wšak swěrna myslička, haj, wěčny pomjatk ma ...“

A. Grofa

Jutrowna woda

Marka prašeše so při wječeri swojeje mačerki: „Kak da sy ty jutry swjećila, hdyž sy džěčo byla?“ Najprjedy njewědžeše mać wotmołwu, ale po krótkim přemyslowanju započina powědać: „Poprawom njejsmy hinak swjećili kaž my džensa, ale hdyž běch 14 lět, džěchmoj z přečelku po jutrownu wodu.“ „Što da to je?“ praša so Marka. „To je wosebity serbski natožk“, wotmołwi mać a rozkládže dale: „Młode holcy běža před schadženjom stónca k žórflu abo k rěče, hdžež čista woda bě-

ži, wumyja so a čerpaja do karana čistu wodu. Při tym pak njesmědža, doniž njesu zaso doma, ani słowčka piknyć. Praji so, zo štóż so z jutrownej wodu wumyje, wosebje rjany a młody wostanje. W prjedawšich časach su pak hólcy holcy po puću rady překwapili a mjerzali, tak zo su holčata potom křikali a móc jutrownej wody běše fuk.“

„Maći, hdže da sy ty jutrownu wodu čerpała?“ praša so Marka wćipna. „To chcu powědać. Jědžech jutrownu sobotu

z přecelku Bernadet z Budyšina do Ralbic, wězo nic z busom abo awtom, ně, z kolesom. W Ralbicach přenocowachmy pola Bernadećineje čety. Do schadženja slónca stanychmój, woblechachmój so a chwatachmój k Łazkowskemu lésej, hdžež rjana čista rěčka běži. Tam wumychmój so a čerpachmój jutrownu wodu do bleški.“ „Njestaj waju hólcy mjerzali?“ praša so nadobo Marka. „Ně, Marka, njejsmój ani žiweje duše při našim rańšim dožiwjenju zetkałoj.“ „A što sy potom z wodu činiła?“ „Nó haj, woda je cyłe lěto w blešce na polcy stała. Je mi takrjec zbožo přinjesła. Hdys a hdys sym tež nuchała, hač woda njesmjerdži, ale njeběše špatna. To je

dobre znamjo, zo běše rěčka woprawdźe čista. To džensa wjac móžno njeby bylo“, praji mać. „Rěki a rěčki su chětro zanjerodžene. Tutón naložk so zawěsće bórze zabudže.“ Marka pak wotmołwi: „Ja sej myslu, zo budže woda w rěkach zaso jónu čista, a potom póndu ja z Rejzku po jutrownu wodu. Chcu tola tež rjana być.“

„Haj, Marka, to wšak by rjenje bylo, ale tak rjany kaž naložk je, njesměš pak na jutrownu powěsć wo zrowastanjenju Jezusa zabyć.“

„Kak sy ty tutón dzeń dale swjećila?“

„Ně, ně, Marka, nětko dale njepowědam, je hižo pozdže, dyrbiš so hišće wumyć a potom hop do toža. Jutře je zaso šula.“ G. Gruhlowa

a Dagmar. Hdyž běch zaso raz w Ochranowje, mi Sternbergec mać powědaše, zo je z džowkomaj w Malche pobyla. Ta mlódsša, Dagmar, bě tam do bibliskeje šule zastupiła. Tej staršej, Ester, bě so tež w Malche jara lubiło. Mje nučeše radzić, zo by Ester tež tam z wukublanjom započala. Mi pak so wotmołwi, zo je to cyle njemóžne. Ester bě kruće w Ochranowje přistajena w bėrowje a by dyrbjala dołho do termina swoju službu wupowědźić. Wyše toho bě so kursus w Malche hižom započal. Ja prajach: „Hdyž je to Boža wola, so jej tu a tam durje wotewrěja.“ Mje pak znutřkowny hiós nučeše: „Staraj so, zo Ester do Malche přirědže.“ Na dompuću a tež doma njemějach měra w nocy a wodnjo. Po dwėmaj abo třoch dnjach posluhach a napisach Sternbergec maćeri. Wona so nastróži a list schowa a wupyrosy sebi wot Boha znamjo jeho wole. Hdyž Ester za blidom sama wot so wo Malche započnje rěćec, by jej to jasny dopokaz byl.

Hdyž běch list wotpósłala, mějach w sebi měř a wjace na njón njemyslach. Spodźiwana běch, hdyž po někotrych dnjach wot Sternbergec maćerje dóstach powěsć, zo bě samsne ranje Ester do Malche wotjěta. Ester bě tehdom za blidom hnydom započala wo Malche rěćec. Na to bě jej mać mój list pokazala a hnydom w Malche zawolała, a jej wotmołwichu, jelizo Ochranow Ester pušći, móže hišće do tutoho krusa zastupić. Mać so poda k unitatsdirektorej, kotryž wšak je wjele po puću, ale runje nětkle bě doma, ale so hotowaše na posedženje. Wona jemu chětre praješe, wo čo dže. Na posedženju so wobzamkny, zo smě Ester ze swojej službu přestać a so do Malche podać. Tak wotjědže do Malche na wukublanje, a ženje njeje tón rozsud wobžarowała.

Nazymu 1986 přijědže Harald z małej Juliju z VW-busom na wopyt a ja jědžech z nimaj wróćo. Hižom někotre měsacy běch wěste bolosće na žoću měta. Hdyž pak běch w nawječoru, wobćežnosće přiběrachu. Přepytowanje dopokaza, zo bě tam strašnje wulki kamjeń. „Bjez operacije njepóndže“, praješe lékař. „Wy móžeće wodnjo a w nocy ke mni přinć.“

Ale Knjez, kotryž bě kamjeń wot rowa wotwalił, je tež mój kamjeń wotsunyl. Ze mnu so polěpšowaše, a hdyž běch w Möttlingenje wo dobroprošenje za sebję prosyla, so moje bolosće minychu. Knjezej chwalba a džak! Wón pomha, kaž je dotal pomhał. Mi bě dalši hnadny čas spožčeny.

Ja mějach wot někotrych lět sem mały blečk pod prawym wočkom. Nalěćo 1986 tutón blečk hač na kósć počese boleć. Lěkar skaza mje na operaciju 17.7.1986 w 9 hodž. Ja wostach zwoprědka měrna, hdyž pak slyšach, zo dyrbi so dosć hluboko rězać a zo je widženje wohrožene, prošach Boha wo pomoc. Bolosće popušćachu. Z lěkarjom so dorěčach, ale wón mi radžeše, zo by při wučinjenym terminje wostało. Hdyž potom 17.7. w 9 hodž.

Hanka Rejslerjowa

Bóh pomha

(pokročowanje)

Ze swojej lubej towaršku Marku W. jědžechmój z Graala wróćo domoj. Rano w 4 hodž. so z awtom na puć podachmój. Boha běchmój prjedy wo škit na dalokim puću prosyłoj. Hišće běše čma, kurjawojte a při tym so tež deščowaše. Awtowa dróha běše hakle hač do Laage dotwarjena, ale žane znamjo, žana zawěra. Nadobo so wóz poł metra dele wali, so přecisny a wosta na boku ležo. Moja towarška ležeše na mni. Durje njemóžachmój žane woćinić. Njenadžicy wuhladach zady naju swěcu. Hdyž nó bychmój ručnu elektrisku lampu měłoj, zo bychmój awtu, kotrež so bližeše, kiwać móhtoj, hewak so wono na naju wali. W tym wokomiku kuli so ručna lampa mi před noze. Přijěł bě čezity wóz z wosom mužemi. Za naju běchu woni jandželjo, kotřiž naju wumóžichu z naju nuzy a namaj naju wóz zaso na dróhu storčichu, zo móžachmój dale jěć. Tójšto škody bě nastalo. Předewšěm třěcha woza bě rózdřěta, ale wóz zaso jědžeše. Mužoj namaj prajachu: „To pak sće zbožo měli, zo njejsće so po nahlym boku dele čisnyli.“

Zbožo?? Boža hnadna ruka bě naju škitala. Bóh da namaj tež móc, zo móžachmój te 500 km hač domoj dojěć. Dokolž před městom naju znjezboženja žane znamjo stało njebě, dóstach 600 hr za reparaturu woza. Před hroznej smjerću bě naju Bóh zwarnował.

Naš wosebje luby, slónčny Gerd měješe čas, hdyž bě za nas čezko z nim wurńć, tak zo mējachmy wjele starosćow. Wjele so z nim a z njeho modlachmy a dóstawachmy přeco zaso krasne slubjenja za njeho. Raz dyrbjach ja sobu do chorownje, zo bych tam mać po operaciji wothladała. Gerd so z towaršemi zabawješe w zahrodnej chěžce. Tuž jich wobhladowachu jako politisku cwólbę, a jeho wzacchu do Budyšina do wustawa. Raz w nocy wotućich, a mi běše, jako by so Gerd nade mnu schilił poiny zadwėlowanja. Nastróžana wuwolach wótre, zo mać to

w pódlanskej stwě zastyša: „Gerdo, što da je?“ Mój wědžachmój, zo dyrbimój so za njeho modlić. Nazajtra přirědže domoj a praješe: „Maći, bě to hrozna nóc! Tajke něšto hišće njeběch ženje nazhonił.“ Wjetši hólcy běchu tych mjeńšich zawjedli, w pincy z woknom wulězc, a jich nuzowali palenc pić. Ja móžach jemu wotmołwić: „Ja wěm, zo bě to strašna nóc za tebe. Bóh je mje napominal, zo bych so za tebe modliła.“

To hewak pobožne džěćo nochcyše nadobo ničo wo Boze wědžeć. Ja so modlach: „Knježe, chceš ty njedziwajcy wšeho tola swoje krasne slubjenja dopjelnić?“ Ja běch Boha wo wotmołwu prosyla a wučahnych z bibliskich slubjenjow Marijinych sotrow papjerku a tu dóstach wotmołwu ze samsnymi słowami swojeje modlitwy Hab. 2,3. Wěšćenje budže hižom w svojim času dopjelnjene a naposledku zjawnje na swěćlo přirědže a njewuwostanje. Hač pak so dliji, woćakuj na njo. Wono wěsće přirědže a so njeskomdži. Potom smědžachmy spodźiwani nazhonjeć, kak Bóh kroćel po kroćeli swoje slubjenja dopjelnjowaše. Gerdowe wysoke zastojnstwo a jeho tak luba žena, kajke su nam to dary Božeje hnady!

Nam bě to přeco wosebite wjesele a posyljenje we wěrje, hdyž móžachmy sej do Ochranowa dojěć, zo bychmy so tam zetkali ze Sternbergecami a z četu Hanu. Wona měješe dar, z modlitwu wobarać zlym mocam. Raz běše tam tež Hedwig Grothowa a powědaše, zo ma ewangelizować we wosadže, hdžež žadyn duchowny rady njepřėduje. Tam bě so farar w cyrkwi wobwěsnył. Bože služby buchu stajnje mylene z někajkim njeměrom. Po tutej rozmołwje bě četa Hana zlym mocam prikazowała, a hižom do ewangelizacije bě tam měř. Z četu Hanu mējachmy nutrne přecelstwo z bohatym žohnowanjom. Wona je nětko na Božej prawdže. Přecelstwo ze Sternbergecami je wostało. Dwě džowce mataj, Ester

k njemu přiřdžech, móžeše mje po přepytowanju bjez operacije dom póstać: Ja, tón Knjez, sym twój lékař.

11. hodownika 1987 zastupich do swojeje stwy. Hnydom přédku wisaše špihel 10 do 60 cm wulki. Nadobo mje wrjesny do spanja. Wulki špihel bě ze scěny padnyl a by mje zarazyć móht, abo ja bych we womorje so wukrawić móhta. Ja džěch dele, zo bych krawjenje změrowała. Tuž přiřdže njenadžicy Ewa-Marja, kotraž hewak ženje w tym času doma njebě. Wona móžeše mje k lékařce dowjesć. Ta moju ranu zaši, a krawjenje přesta. Wosebje džakowna běch, zo njebě špihel moju brylu rozbił. Črjopy bychu móhle mojej woči zranić. Kak wjele njezasluženeje Božeje hnady! „A to wšitko čini wón ze sameje wótcowskeje, bójskeje dobroty a smilnosće, bjeze wšeje mojeje zaslužby a dostojnosće, za což wšitko sym ja winojty, so jemu džakować a jeho chwalić a jemu služić a jeho poslušać. To je zawěsće wěro.“

Wosebje džakowna sym, zo móžu nětkle w léče 1988, we wosomdžesatym léče swojeho žiwjenja, hišće čitać – k mojej zbožnej radosći. Hižom 15 lět mam běł (grauer Star) na woběmaj wočomaj. Dokelž sym na cokor chora wot léta 1973, dyrjbu sebi insulin sykać, přez což stej woči škodowalej. A tola móžeše mi lékařka při poslednim přepytowanju prajić: „Wy maće woči worjola.“ Moja wutroba zo přeliwa z chwalbu a džakownosću za tak njezasluženu Božu dobroćiwosć.

W léču 1987 dyrjbach so wosebje za Maćija modlić při wšem džěle a tež w nocy. Ja so jara wjeselach, zo bě so wobdžělił na ewangelistiskim tydženju w Jězorju pola Niskeje. Ze swojej modlitwu běch stajnje pola njeho. Bóh je jeho tam bohače žohnował z wjele nowymi spóznacemi. „Kiž je we was započal tón dobry skutk, jón tež dokonja.“ Lětsa pojědu tam, sotra, přecel a přecelka tež sobu. Bóh budže jim ze swojim žohnowanjom a škitom blisko. Jemu budž chwalba, džak a česć!

Ja džakny wopor palić
sym winowaty tu,
tuž z wutrobu joh chwalić
chcu w swojim žiwjenju.

W léče 1985 padnych sydom scho-dženkow znak dele na zadnju hłowu a na prawu ruku, kotraž bě nad lochćom wjacokróč zlamana. Z wulkimi bolosćemi dyrjbach štwórc léta w chorowni ležeć. Nětko pak je moja ruka zaso derje zažita, ale wo jedyn stawčk porsta króťša. Přez to mějach w křižu wulke bolosće. Hdyž při morju Boha wo pomoc prošach, so ruka podlěši a bě runje tak dołha kaž lěwa. Wona rosćeše tak ruče kaž tehdom noha Christlineho muža, hdyž běše so jendžel-ski ewangelist za njeho pomodlił. Knjez móže pomhać, njech je wjele abo mało. Husto Knjez hnydom pomha, husto dyrbiš dołho čakać, jara dołho. Druhdy tež

hinak pomha, hač by to wočakował. Krótko do postajeneje operacije mojeje maćerje na běł móžeše do Möttlingena jěć na wočerstwjenje. W Ochranowskich he-słach bě w tamnych dnjach wjele čitać wo wustrowjenju slepych, a tež w Möttlinge-nje běchmy tajke wustrowjenja nazhonili. Tuž so nadžijachmy, zo budže tež maćeri operacija zalutowana. Ale podarmo! Hdyž mać do chorownje přiřdže, ja z njej džěch, zo bych ju pomhała wothladać. Wona bě bjez bolosćow. Tak mějachmojrjany čas wočerstwjenja, kotryž tak nuz-nje trjebachmoj. Tež tamni chori we jstwě so wjeselachu. Wjele so zhromadnje modlachmy. „Bóh drje njedawa přeco to, wo což prosymy, ale nam dawa, štož je za nas lěpje.“ A WÓN přeco wě, što je za nas to najlěpše. Hdyž naše přeća njedo-pjelnja, směmy wědžeć, zo je puć, kotryž Bóh nas wjedže, połny žohnowanja. Njech je pola nas kóždy džeń jedna skóřžba mjenje a jedna chwalba wjace.

v. Bodelschwingh

Wěrnosć

Skónčnje něchtó, kotryž praji:
„Zbóžni su chudži!“

a nic:

„Zbožowny tón, kiž ma pjenjezy!“

Skónčnje něchtó, kotryž praji:

„Lubuj swojich njeprećeio!“

a nic: „Preč z nim!“

Skónčnje něchtó, kotryž praji:

„Zbóžni, hdyž was přescěhuja!“

a nic:

„Připodobnje so kóždyj situaci!“

Skónčnje něchtó, kotryž praji:

„Přeni ma być služownik wšěch!“

a nic: „Pokaž, što sy!“

Skónčnje něchtó, kotryž praji:

„Što je hódné člowjekej,

jeli sej cyły swět dobudže!“

a nic: „Hłownje dopředka přińć!“

Skónčnje něchtó, kotryž praji:

„Štož do mnje wěri,

budže do wěčnosće žiwy!“

a nic: „Štož je mortwe, je mortwe!“

Josef Dimbek – m. Güti

Wupisanje městna

Zwjazkowe předsydstwo Domowiny wupisa w dorěčenju z Towarstwom Cy-rila a Metoda a serbskej ewangelskej superintendenturu slědowace džěłowe městno:

1 sobudžělaćer we wotrjedže kulturne naležnosće, cyrkwyje a druhe towarš-nostne skupiny

Wuměnjenja za přistajenje:

Horliwosć za serbski lud – křescanske wěrywuznaće – zajim za nabožno-na-rodne džěło – kmanosć nawjedowanja ludži – dobre znajomosće serbsčiny – wuznaće k swobodno-demokratiskemu porjadej

Trěbny je wotzamknjeny fachowošulski studij.

Zhromadne džěło z MfS/AfNS znjemóžnja přistajenje.

Zajimcy njech zapodadža swoju próstwu z trěbnymi podložkami hač do **15. apryla 1992** na Domowinski zarjad.

Domowina

Zwjazk Łužiskich Serbow z. t.

Póstowe naměsto 2

O - 8600 Budyšin

ARD pjatk, 28. 2. 1992, 21.45 hodž.

Bóh a swět

Cyrkej a stasi

Třo mužojo tam sedžachu, po zdaću inteligentni. Jedyn z nich rěkaše prof. Bresier. Jim džěše wo politiku ewangelskeje cyrkwje za čas SED. Tež katolska cyrkej so naspomni.

Wusyłana rozmołwa tutech třoch mi znowa dopokaza, kak so z lutymi wěrnoscemi hodži thać. Tajka ewangeliska cyrkej njeběše, kajkuž nam woni třo a jich přinošowarjo spytachu rysować. Ja njemóžu jich před swětnym sudom wobskorzić, přetož wšitke fakty tuteje rozmołwy běchu zawěsće wěrne, ale wobraz, kotryž mějachu přihladowarjo po wusyłanju wo ewangelskeje cyrkwje, bě nathany. Cyrkej je wjele hanjenja za čas SED znjesć dyrbjała. Tehdom běchu to bjezbóžni. Tuž bě křesćan kritiski přeciwo nim. Džensa pak so to stawa pod wudawanjom, zo je wědomosć winowata wěrnosć wuslědźić. Derje! Potom pak dyrbi so tež wo tym rěčeć, štož je cyrkej dobrego rěčała a dokonjała za čas komunizma, a wěrny wobraz cyrkwje budže dočista hinaši.

Ja sym jara zrudny, zo sebi prof. Bresier před zjawnosću zwěri z lutymi wěrnoscemi stawizny ewangelskeje cyrkwje falšować.

Gerhard Wirth

Biblija za serbski lud

Ewangelska cyrkej w Němskej je postajila 1992 na lěto biblije. Samo na sebi je to dziwna wěc, dokelž by tola dyrbjało pola ewangelskich křesćanow každe lěto w znamjenju Božeho słowa stać. Snadž džěše wo to, zo by so Swjate pismo sylnišo hač dotal zadomilo we wšědnym žiwjenju křesćanow. Snadž mamy so tež znowa zaběrać z nastaćom a wuznamom biblije. Njeh tomu je, kaž chce. Tež w našim časopisu chcemy so lětsa wěnować bibliji. Póndže nam wo prašenje, po kotrym puću je so k nam Serbam biblija dóstała, kotre wonkowne a nutřkowne přičiny su so spomóžnje wuskutkowali, kotre pak mjenje derje. Dóstanjemy potajkim wot tutoho čísla sem krótko stawizny serbskeje biblije do ruki.

1. Čas do reformacije

Prěnja nam wuchowana serbska sada je skomoleny citat ze Swjateho pisma! W chronice Thietmara z Merseburga je nam wuchowany podawk, kotryž sta so wokoło lěta 1000: Biskop Boso spyta Serbow nawučić kemšacu liturgiju. Serbja pak, dokelž njezrozumjachu jeho wučbu, skomolichu Kyrie eleison na „w kri volsa“, štož rěka: w kerku wošša. Kyrie eleison – Knježe smil so – je modlitwa ze Swjateho pisma.

Tež druzi wuchowany dokument w serbskej rěči pochadža z biblije. W Magdeburgu wuslědźichu štyri łopjena z lacon-

skimi psalmami, kotrymž je zdžěla přidať serbski přeložk. Po slědženjach Mičała Hórnika móže so tam čitać: „Kněz Bog naš a ně jest nic zgle na njem.“

Z tym pak smy hižo naličili wšitke dalše nam wuchowane zbytki serbskeho Božeho słowa za čas do reformacije. Zawěsće su byli rukopisne přeložki ze Swjateho pisma, tola wjele to njeje móhlo być. Cyrkej njeměješe do reformacije přewulkeho zajima na rozšěrjenju biblije, dokelž so tradicije cyrkwje wyše wažachu hač Bože slowo, zdruha pak tež tohodla nic, dokelž běše zhotowjenje jedneje knihi, wšojedne hač z ruku pisaneje abo po Gutenbergskim wašnju čišćaneje, jara droha naležnosć.

Jednu indirektnu pokazku na Bože slowo

Moja jězba do „slubjeneho kraja“

Po wěstym času přihotowanja wotjědžechmoj 5. pražnika w 14.06 hodž. z města do Drježdžan a z IC-čahom do Frankfurta n. M., hdžež w 23.04 hodž. dojedžechmy. Poprawom běchmy štyrjo z Budyskeje eforije. Dwaj rano na lětaniščo, hdžež běchmy w nocy čakali, dojedžestaj. Organizowana a přihotowana bu tuta jězba z nami 30 młodostnymi (po połojcy hólcy a holcy) wot Ewangelskeje swobodneje cyrkwje w Hanoweru. Sobotu rano w 7.00 hodž. překročichmy cłownu a pasowu kontrolu a w 10.00 hodž. wotlečachmy. W 12.55 hodž. lětađlo přizemio na mezynarodnym lětanišču Ben Gurion w Lod, 15 km zdaleny wot Tel Awiva. Po pođrahodžinskej busowej jězbe do kibuca Mefalsim w Shaa Negev (wrota k puscínje Negev) nas powita Abraham ze slowami: „Mam za was hišće ćoply wobjed.“ (Tam pak bě hižo hodžinu dale hač pola nas doma, potajkim nic w 15.00 hodž., ale w 16.00 hodž.)

Njedželu mějachmy hišće wolne, ale nazajtra rano w 6.00 hodž. nas w plantažnym běrowje wočakowachu. Mějachmy 5 000 młodych apelsinowych štomikow sadzić a z tym puscínje znowa něšto kraja zwutorhnyć. Israel je jenički kraj, hdžež puscina woteběra. 1948 bě 95 % kraja puscina, džensa jenož hišće 75 %. Přichodny dzeń so skupina rozdžěli, někotři do zahrody, na plantažu, do kuchnje, do hródže abo do kurjenca. Ja smědžach w kurjencu džělać, a za tydžěn so mjenješe, to běch w hródži.

Po dwě a poł njedželi so podachmy z busom na turneju. Latrun bě přenje město. Tam na horje bydla ludžo, kiž so „Jezusowi bratřa“ mjenuja. My čitachmy bibliju a zhromadnje spěwachmy.

Deleka nas wočakowaštaj naš přewodnik Abraham a busowy šofer Shimon z dobrym snědanjom.

Dale jězba džěše přez Karmelsku Šwicu – je to njesměrna płonina lěsa, kiž bě so 1948 sobu jako přenja na tutej spustnje nej zemi nasadžiła ze štomikami. Bohu budž skoržene, zo so tutón lěs před dwěmaj lětomaj wot Intifada (arabska organi-

namakamy w dalšim serbskim doku-
mence z časa do reformacije. W Budy-
skim měščanskim archiwje chowa so při-
saha serbskich wobydlerjow Budyšina,
kotraž je nastala wokoło lěta 1500. Do
našeje rěče přestajene mějachu Serbja
přisahać: „Ja přisaham Bohu a najhna-
nišemu knjezu, kralej čěskemu a wšit-
nym potomnym kralam čěskim ... jich
hórše wobwarnować tak jako mi Bóh
pomha a jeho swjate slowo.“ Wědo-
mostnicy sej njesu cyle jasni, hdy je so
Budyska přisaha napisala. Hač móžemy
z toho, zo ma so přisahać na Bože slowo,
sudzić, zo je wona hakle po spočatku re-
formacije nastala?

Jan Malink

zacija) zapali a zniči. Ludžo, kotřiž tam
bydla, powědaja, zo bě to najžalostniše
při tutym wohenju rjenje so palaceje
zwěrinu.

W Haifa sej přistaw wobhladachmy
a w Akko podzemske město. Wottam
džěše dale do města Karmiel, hdžež stej
wulki pomnik wo čerpjenju, přescěhanju
a zničenju Božeho luda, ale tež wo znova
so zelenjacej hałožce. W Kamun, je to
hórska wjeska – někak 500 m nad mo-
rjom –, přenocowachmy (wězo pod ho-
tym njebjom).

Přichodny dzeń jědžechmy dale přez Na-
haria do Shave Ziyjon. Tam eksistuje
dom wočerstwjenja za tych Židow, kotřiž
su holocaust nacistiskeho časa přežiwili.
Tuchwilu džěta w nim tež jedyn młodženc
z Budyšina. Tutón dom a starownja
w Maalot so wudžeržujetej wot Bad Lie-
benzeller-Mission.

Třeći shabbat dožiwichmy, a naša skupi-
na bě so hižo dospolnje na to nastajila.
Zhromadnje po wječeri spěwachmy
a swjećachmy kiduš.

Sobotu naš bus dojedže přez Safed
a Pekiin do Metulla k libanonskej hranicy.
Metulla je džělene město, podobnje kaž
bě to Berlin. Ale wosrjedž města je tam
mały přechod, kiž zmóžni libanonskim
wobydlerjam kaž Židam přistup do mě-
sta. Lěkarske zastaranje je na israelskim
boku wo wjele kmařše, a Libanonjenje
sami kedžbujaja na to, zo bychu so směrnicy
při překročenju hranicy wobkedžbo-
wali.

Bus jědžeše dale – hač k jězorej Kinneret
– Genecareth. Tři metry wysoke žolmy
nas wabjachu ke kupanju. To běše za
nas radostnje. Tuchwilu je wodowy pegel
w jězoru 6 m niže normalneho stawa, do-
kelž so w zaštej zymje dosć deščowalo
njeje. Jězor je rezervoir za pitnu wodu.
Njedželske ranje zeschadža. Jědžech-
my wokoło jězora do Tiberias a dale do
Kapernauma.

Na horje Tapka, hdžež měješe naš Kněz
Jezus předowanje wo zbožnosć křesća-
now a rozomje zakonja, čitachmy z Mate-
ja 5,3–11 a spěwachmy „Duša chwal

Knjeza“. Wróćichmy so k našemu nócłěhej při jězorje, a pónđzelu wjezeše nas bus přez Jericho k Selowemu (Mortwemu) morju. Poł hodžiny wutrachmy we wodže, potom bě so naša koža „naseliła“. Njedaloko kupanskeho městna běše oaza – Ein Gedi. Po wobjedže na parkowanišću so po njej wuchodžowachmy. Po tři hodžinskej jězbje wulězechmy při horje Massada, hdžež měješe kral Herodaš swoju twjerdžiznu, přenocowachmy posledni raz „bjez třěchi“. Rano w štyrjoch so krosnjachmy na horu, zo bychmy schadženje božeho slónčka dožiwili. Ale podobnje, kaž bě so to nam hižo wospjet na jutrowniće w Ochranowje stało, nas tu koza lizny. Slónčko drje zeschaďa, ale hnydom so zaso za mróčelu schowa.

Po wuběrnym snědanju w dole při busu nas wjedžeše jězba přez Sodom do

Amazy. Wosrjedz wobeju městow zastachmy při mukowych jamach. Ale njeje tam žitna muka, ale wapno. W Amazyje eksistuje labyrint, w kotrymž so Židža dołho před romskim wójskom wuchować zamóžachu.

Hdyž wróćichmy so do „swojeho“ kibuca, ludžo nas powitachu kaž k nim slušacych, a čujachmy so, jako bychmy byli doma.

Ale čas rozžohnowanja so njesmilnje spěšnje bližeše. Spachmy poslednju nóc w kibucu.

Tři dny přebywachmy we hłownym městce Israela, w Jerusalemje. Zeznajomichmy so tam hišće ze Shalom Ben Kurinom, přenim Israelčanom, kiž bě po žałośtnym holocaust zaso spytał nawjazac kontakty z Němskej.

Wobhladachmy sej znate městna kaž Beet Kneset (parlamentowe a knježer-

stwowe twarjenje), zahrodu Gethsemane, wolijowu horu, zahrodny row, tempowu horu a zapadnu murju abo „murju žałośćenja“. Tež złote wrota wuhladachmy. A běchmy přeswědčeni, zo ma Jerusalem wostać hłowne město Božeho luda. Štyri njedzele přebywachmy w tutym krasnym kraju, w kotrymž bě naš Knjez Jezus žiwy byl, na kotrehož zemi bě won tež choďił a skutkował.

Z wutroby poňnym dżakom spominam na tute wozbožace dny.

Měrcin Tarank

PS. Runje dóstach direktnu powěsć z Jerusalem, zo je so w nazymniku telko dešćowało, zo je staw wody jězora Genecareth wo 28 cm postupil. Bohu budž dżak.

Drasta serbskich paćerskich holcow w Budyskim kraju

„Konfirmandka“, narysowana 1985 wot Měrcina Nowaka-Njehorńiskeho za Hrodžišćansku wosadu

„Spominam na to, zo pola ewangelskich Serbow Budyskeje wokoliny běchu swjedźenske drasty paćerskich holičow najdlěje so zachowale. Hdyž serbska njewjesta a družka a kmótra a kemšerka Budyskeho kraja dawno hižo bě na so powěsta tunje a njelepe klunkry mjezynarodneje mody, džěše konfirmandka bołmónčku přeco hišće serbska do Božeho domu.“

Tak pisa Měrcin Nowak-Njehorński, kotryž bě dobry znajer serbskich ewangelskich tradicijow, w swojej knize „Zapiski Bobaka“. Jeho wobkedžbownje je prawe: Přirunajo z druhimi wariantami serbskeje drasty Budyskeho kraja, je so paćerska najdlěje nosyła. Tola – a to chcemy tu wuzběhnyć – přitrejchi to jenož za někotre wosady.

Je prawdžepodobne, zo je so w dawnych časach serbska drasta – a z tym tež paćerska drasta – we wšelakich kónčinach Budyskeho kraja mjez sobu rozeznawala. Z mnohich wosadow nimamy žaneje powěsće wo njej. – Z tym tež njewěmy, kajku su tam paćersku drastu nosyli a hdy je so tuta zhubila. We wjetšinje wosadow je so wona najskeje w samsnym času wotpožila kaž kemšerska, swjedźenska atd. Wot kónčiny ke kónčinje wšelako je so to zwjetša w zašłym lětstotku stało, pak w přenjeje pak něšto pozdžišo w druhej połojcy 19. lětstotka.

Wo dwěmaj trochu rozdźělnymaj formamaj paćerskeje drasty Budyskeho kraja džensa hišće wěmy. Zwjeršna drasta kaž suknya a pjezl běše drje pola wobeju samsna. Hłownje so rozeznawaštej přez wodžeće hlówy: Pak nošeše so běta křidłata kapička pak płachćička z načotkom (běly bant wokoło čola).

Paćerska drasta z křidłatej kapičku

W kelko a w kotrych serbskich wosadach je so wona nosyła, njehodži so džensa hižo zwěsćić. Zda pak so prawdžepodobne być, zo bě to **drasta wuchodneho Budyskeho kraja**. Na to pokazuja tři wosady, wo kotrychž je znate, zo je so wona tu nosyła.

W knize „Drasta ewangelskich Serbow Budyskeho kraja“ namaka so fotografija konfirmandki z Kubšic (Poršiska wosada) z křidłatej kapičku. Tu so tež naspomni, zo je tohorunja holca z Jenkec (Budy-

ska wosada) w samsnej drasće ke konfirmaciji šla.

Třeća wosada, w kotrejž hodži so nošenje křidłateje kapički dopokazać, je Hrodžišćanska. Měrcin Nowak-Njehorński pisa:

„A spominam na to, zo tež moja luba mać hišće a moja ćeta w křidłatej kapičce běštej so klaklej bołmónčku před woltarjom. Ale tehdy hižo běštej wonej sobu poslednjeje nošerce drasty serbskich paćerskich džěci Budyskeho kraja.“

Měrcin Nowak-Njehorński je často na to spominal, zo bě jeho mać poslednja paćerska holca, kotraž je so w Hrodžišćanskej cyrkwi w serbskej drasće konfirmowała. Lěto jeje konfirmacije hodži so z cyrkwinskih knihow zwěsćić: 1880.

Jako dopomnjenku na swoju mać a na serbsku drastu namolowa Měrcin Nowak-Njehorński malo lět do swojeje smjerće wobraz serbskeje paćerskeje holcy z křidłatej kapičku a dari tutón Hrodžišćanskej wosadze. „Konfirmandka“ – tak je moler swój wobraz pomjenował – debi z toho časa wosadnu stwu na Hrodžišćanskej farje, wopytowarjam a wosadnym k wjeselu.

Paćerska drasta z bětej křidłatej kapičku je so w druhej połojcy 19. lětstotka dospoľnje z wosadow pominyła. Hišće přjedy ju najskeje wotpožichu we wosadach na kromje serbskorěčneho kraja, hdžež mějachu Serbja wšědnje zwisk z Němcami a so jim spěšnišo po řeči kaž po drasće připodobnichu. Z wosadow w srjedžiznje serbskorěčneho kraja pak so poslednje zbytki tuteje drasty něšto lět do spočatka noweho lětstotka zhubichu.

Paćerska drasta z płachćičku

Tutu drje směmy pomjenować jako drastu nawječorneho Budyskeho kraja, do-

kelž je wěšte, zo je so wona nosyła w Ho-
džijskej a w Njeswačanskej wosadze.
Tutej po teritoriju jara wulkej wosadze
mjezujetej wobě z Budyskej wosadu
a z katolskimi serbskimi wosadami, t.r.,
wonej wupjelnitej cyły kraj, ležacy mjez
Budyšinom a katolskimi Serbami.

We woběmaj wosadomaj su pačerske
holcy hišće dołhe lěta našeho lětstotka
chodžili w płachćiće ke konfirmaciji. Ze
zachowaných fotow pak wuchadža, zo je
čas tež tu přeměnjenja ze sobu přinješt:
Hišće na kóncu zašeho lětstotka nošeše
so pod płachćičku drasta, kiž bě šita po
serbskim wašnju. Tuta so w běhu lět (naj-
skerje na započatku našeho lětstotka)
zaměni z normalnym „němskim“ šatom
po tehdyšej modze.

Zajimawe je, zo namakaja so we wobě-
maj wosadomaj na započatku našeho
lětstotka tendency, płachćički na přeco
wotstronić. W Hodžiju kaž w Njeswačidle
wotmě so jedne lěto konfirmacija bjez
płachćičkow, na čož pak so tute we
woběmaj wosadomaj wozrodžichu a so
hišće tójšto lět po tym dale nošachu.

Kak a čehodla chcychu płachćički z wos-
adow wuhnać, chcemy trochu bliže
předstajić:

Hodžijska wosada

W „Serbskich Nowinach“ lěta 1904
wozewi „K.W.“ – najskerje Korla Wyr-
gač, pozdžiši Nosačanski farar; wón po-
chadžeše z Hodžijskeje wosady – jara
emocionalny nastawk pod napismom
„Za Hodžijsku wosadu“:

„Što da so slyšeć z twojeje srjedzizny?
Wotpołožić chcedža twoje
serbske džowki swoju serbsku
płachćičku při konfirmaciji? ...
Je móžno, ty chceš wotpołožić twoje
stare rjane wašnja, ty chceš poteptać
twoje wotčinske wustajenja, začisnyć
swoju serbsku, swoju
mačernu serbsku pychu, tule jeničku,
bohužel jeničku pychu swojeje
narodnosće, kiž su twoje džowki
wobchowale? Je pak tež wěrnó, zo
so serbske holčki w twojej srjedziznje
hańbujaja, hić tutón wulce wažny puć
swojeho žiwjenja w dostojnej,
pěknej płachćiće, w pyše swojich
mačerjow? ... Džiče, džowki
serbskeje Hodžijskeje wosady, tež
tónkróć a přeco w rjanej serbskej
pyše, w serbskej płachćiće!“

Směmy za to měć, zo so tež Hodžijskaj
duchownaj wo zdźerženje płachćičkow
prócowaštaj, měješe tola Hodžijska wos-
ada tehdy dweju jara narodnje zmysle-
neju fararjow: Jana Křižana, kiž bě dołhe
lěta předsyda Mačicy Serbskeje,
a Gerharda Voigta, wot kotrehož wěmy,
zo je w dwacetych lětach wo zdźerženje
serbskeje konfirmacije w Hodžiju wojo-
wał. Rozsud přećiwo płachćičkam jimaj
zawěsće lochki njebě, tola bě jimaj jasne:
Jeli na serbskej pačerskej drasće wob-
stejitej, škodžitatej serbskej řeči:

„W poslednich lětach běchu pak někotři
serbscy starši, kotrymž bě zrozumjenje
za rjanosć tutech płachćičkow wušto,
swoje serbske džěci nabožinu jenož to-
hodla němski wučić dali, zo bychu jich
džěci při konfirmaciji w tutech płachćič-
kach hić njetřebaše. Duž, dokelž je poda-
wanje nabožiny w mačerneje řeči tola wja-
ce winojte hač zwonkowne woblečenje,
bě so serbskim pačerskim holčkam wot-
pušćito, přeni króć so wjele lětstotkach
bjez płachćičkow na konfirmaciju hić.“

1904 potajkim džěchu serbske konfir-
mandki přeni króć w ryzy „němskej“ dra-
sće. Wo wuskutku toho zhonimy scěho-
wace;:

„Hdyž pak wone bjez tuteje swjatočneje
pychi do cyrkwy čehnjechu, da so wosa-
da dohlada, što bě w płachćičkach měta
a što bě zhubita, a někotru serbsku mać
smy widželi, zo horce sylzy tohodla pla-
kaše... Tónle cyły podawk pak nam zaso
znowa jasnje swědči, kak Serb hakle po-
tom rjanosć teho, štož ma, poznaje, hdyž
je to zhubił.“

Hač bě njezwučeny napohlad serbskich
pačerskich holcow jenička přičina za na-
kazanje wosady, njehodži so džensa
wjace zwěsćić. Znajmjeńša móžachu
„Serbske Nowiny“ lěto pozdžišo, 1905,
radosnje rozprawjeć:

„Lětuše pačerske holčki, bjez toho zo by
je što k temu namotwjał, čisće same wot
so prajachu, zo chcedža w rjanych
płachćičkach konfirmowane być a tak po-
tom tež, nawjedowane wot swojeho
duch. Voigta, lětsa zaso nježdělu Palmar-
um w płachćičkach do Božeho doma
čehnjechu. To bě radosć za wobeju wos-
adžineju duchowneju a za cyłu serbsku
wosadu!“

W scěhowacych lětach je so płachćička
zaso porjadnje nosyła, kaž to z noticki
w „Serbskich Nowinach“ lěta 1909 zho-
nimy.

Hdy je so serbska pačerska drasta w Ho-
džiju doskónčnje wotpołožila, hodži so
chětro dokładnje zwěsćić. Farar Voigt
naspomni w cyrkwinskih knihach w lěće
1924, zo su pječ wot šěsć serbskich pa-
čerskich holcow přišli w płachćičkach. Za
lěta do toho a po tym pak wón ničo wo
serbskej drasće njenaspomni, štož naj-
skerje rěka, zo so tehdy njeje nosyła. Tež
bě w dwacetych lětach ličba serbskich
pačerskich džěci hižo tak snadna, zo je
prawdženjepodobne, zo su při tym hišće
wažnosć na serbsku drastu kładli. Z lě-
tom 1931 serbska konfirmacija w Hodžiju
cyle wuhasny.

Směmy tuž lěto 1924 jako wurjadne
wobhladować: Wone měješe z 11 serb-
skimi konfirmandami najwjetšu ličbu
serbskich konfirmandow cyłych dwace-
tych lět, a w nim so hišće raz a posledni
króć wožiwi serbska płachćička w Hodžij-
skej wosadze.

(Pokročowanje slěduje.)

Pačerska holca w křidlatej kapičce
z Kubšic něhdže na kóncu zašeho lět-
stotka

Budź dub a njewotstup

**Njebojmy so,
hdyž žiwjenja wětr ruje,
hdyž sapacy blysk měř
přesekuje.
Bjez prócy a bědy njejsu
slědy,
keluch zboža wobjima
jědy,
jědy, kiž wjedu k spanju –
ženje k pokoja ranju.**

**Spóznawamy so,
hdyž k hłubinam puć
sahnje,
hdyž čěmnoty nóc blyšč
nam kradnje.
Do role a wole syjmy
zorno,
zorno, kiž jadro ma mocy,
čas – charakter nas
wjedže –
skutk podłohu předže.**

Pawoł Krječmar

Přispomnjenčko

Móc zleho so na bojosci čłowjekow natwari. Tohodla powjetši a rozšěri wón strach. Ale před měrom toho, kotryž je w Chrystusu žiwu, rozpradnje bojosc a z njej móc zleho a jeho wotročkow.

Tute mysle čitach pola spisowacela, kotryž je hižo 1958 zemřel. Ale njesu to nacasne mysle? Znajmjeńša ja sebi myslach, hdyž to přeni raz čitach, zo je to něchtó w lěće 1989 tež pisač móht.

Nimamy tež džensa ceže ze wšelakimi wěcami, kiž na nas přindu? Njebojimy so bjezdžěnosće, kriminality, chorosće abo druhich čežow? Njemóže to tež móc zleho być? Přez dowěru do Boha pak so tutón strach minje abo znajmjeńša pomjeńši. Dowěra do Boha wobsteji tola w přeswědčenju, zo Bóh mje lubuje a zo mje w žiwjenju njewopuści. Nawopak: zo je tež w čěrnym dole při mni a jeho prut a kij mje tróštujetej. Tajku dowěru přeju Wam, lubi čitarjo, zo njebyšće so mocy zleho podwolili, kiž na bojosci čłowjekow natwarja.

S. Albert

POWĚŚĆE

Njeswaćidlo. Kaž je hižo z tradiciju, zhromadźichu so na přeprošenje farstwa na spočatku lěta wosadni pomocnicy k zhromadnemu popołdnju. Bě zwjeselace widžeć, kak wjele jich je, kiž na wšelake wašnje k Božej česći a na dobro wosady zwjetša začichim njesebičnje skutkuja.

Po zahajenskim kěrļušu rozpominaše so zhromadnje bibliske hrono lěta: „Chrystus praji: W swěće maće česnosť, ale budźće dobreje nadžije. Ja sym swět přewynyl.“ Wšelacy přítomni k tomu swoje mysle a žiwjenske nazhonjenja podachu. Dale młodzi wosadni, kiž hudźbnu šulu wopytuja, z poradženymi poskićenjemi dopokazachu, što su hižo nawukli. Powšitkowne připóznaće žnjeješe tež pozawnowy chór, kiž pod nawodom H. Schneidera zaměrnje skutkuje a na wšelake wašnje wosadne žiwjenje wobohaća.

Na to poda k. farar Blumenstein přehlad wo wosadnym žiwjenju zašeho lěta. Wosebje na polu twarstwa je so tójšto zdokonjalo. Farska bróžen bu ponowjena a dósta nimo toho dawno trěbny nowy třěšny kryw. Tež murje kónc zašetej wójny wotpaleneje fary dóstachu nowy wobmjetk a skićeja zaso porjadny naphlad. Jako twarski pomnik maja dale stejo wostać. Na pohrjebnišću bu městnosť za wotpadki z krutej murju wobdata a čelownja z nowym wobmjetkom porjeńšena. Wšitke džěla su wosadni ze skutkownej ruku a pjenježnymi darami hódnje podpěrali. Zwjeselace tež je, zo mamy z kónc zašeho lěta znowa powołansce skutkowaceho přistajeneho za hladanje wobšěrnej pohrjebnišćow w Njeswaćidle a Zarěču.

Wuske styki wudźeržuja so z partnerskej

wosadu Horstedt w Nižosakskej z mjezsobnymi wopytami a wuhotowanjom zhromadnych zarjadowanjow. W adwence mějachmy tež dwanaće strowotnje škodowanych džěci z Černobyla k wočerstwjenju na kónctydzenski přebytke we wosadze. Na wotchadnym popołdnju w cyrkwinej žurli buchu tući wot rumpodicha hódnje wobdarjeni, a dalše nahladne mnoštwo darow křesćanskeje lubosće so jim na dompuć sobu da.

Při slědowacym kofeju wuwu so płodna bjesada, kiž wosadnych pomocnikow wzajomnje dale zbliži a zeznajomi. Na kóncu poskićichu so hišće zajimawe wideowobrazy wo lońšim Ewangelskim cyrkwiskim dnju w Poruhrskej, na kotryž běchu sebi pozawnowy chór a dalši wosadni dojěli.

Njeh zhromadnosć poradženeho popołdnja dale traje a dobre płody njese.

A.G.

Pančicy. Štwórtk, dnja, 20. februara, wopyta zwjazkowy prezident Richard von Weizsäcker Hornju Łužicu. Dopołdnja přebywaše w Pančicach, zo by zeznał žiwjenje a kulturu Serbow. Na rozmołwnym kole z prezidentom, na kotrymž džěše wosebje wo wuskutki špatneho hospodarskeho položnja we Łužicy za serbski lud, wobdžěli so tež serbski superintendent S. Albert. Připołdnju přebywaše prezident von Weizsäcker w Budyšinje, po tym poda so na krótki wopyt do Zhorjelca. Wopyt prezidenta namaka šěroki wothłos pola mediow z cyteje Němskej; konkretne wuskutki na praktisku politiku pak njesu wočakować.

„Naše nowiny a časopisy před 100 lěty“

Z Łaza. Łazowski knjez, baron z Löbenstein, je we Łazowskej cyrkwi Bohu tomu wjeršnemu, krasny wopor přinjel, kotryž nic jenož nětčišu wosadu mójnje natwarja, ale tež na daloki čas nutnosť přichodnych narodow služić budže. Wón da mjenujcy přez molerskeho mištra Taubu z Wósporka wšitko běte pola wobeju chorow z přihodnymi špruchami wudebić, džěto wjele tyždenjow, kotraž je knjez Tauba z pomocu a radu knjeza **fararja Krygarja** na woprawdže wuběrne a wustojne wašnje wuwjedł. Začišć z tutych zdžěla serbskich zdžěla němских špruchow, ze starocyrkwinskimi a liturgisce prawymi znamjenjemi wumětsce wupyšnych, je woprawdže wulkotny ... Naspomnjenja hódne je tež to, zo Łazowska wosada zady woporniwosće swojeho knjeza patrona wostać nochcyše, ale zo su žony jara rjanu čornu woltarnu plachtu darile a zo je młodosć jara wosobny swěton (Kronleuchter) cyrkwi poswjećila a zo je cyła wosada sama wot so hotołosć wuprajila, zo chce trochu wobstarany woltar wobnowić dać. Zapłać Bóh tón

Knjez tajku darniwo lubosć k jeho swjatej domu domej!
PB, 3. haprleje 1892

Přeprošujemy

3. 4. – pjatk

15.00 hodź. wosadne popołdnjo w Čornym Chołmcu

4. 4. – sobota

14.30 hodź. wosadne popołdnjo w Malešecach

5. 4. – 5. njedžela w póstnym času

10.00 hodź. kemše w Budyšinje na Michatskej (Albert)

w samsnym času Boža služba za džěci

11.45 hodź. nutnosť w rozhłosu

13.30 hodź. kemše z Božim wotkazanjom w Budestecach (Albert)

12. 4. – 6. njedžela w póstnym času

14.00 hodź. wosadne popołdnjo we Łazu

17. 4. – Čichi pjatk

9.00 hodź. kemše z Božim wotkazanjom w Rakecach (Feustel)

11.45 hodź. nutnosť w rozhłosu

14.30 hodź. kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje na Michatskej (Albert)

20. 4. – 2. džen jutrow

9.00 hodź. kemše w Bukecach (Malink)

11.45 hodź. nutnosť w rozhłosu

14.00 hodź. kemše w Hrodžišću (Malink)

24. 4. – pjatk

19.30 hodź. wosadny wječor wo jězbje do Israela

26. 4. – 1. njedžela po jutrach

8.30 hodź. kemše w Minakale (Feustel)

3. 5. – 2. njedžela po jutrach

10.00 hodź. kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje na Michatskej (Albert)

w samsnym času Boža služba za džěci

11.45 hodź. nutnosť w rozhłosu

13.30 hodź. kemše w Budestecach

(Albert)

My, kotřiž pijemy, jěmy a na pjenjezach lěpimy, njechamy zabyć, zo smy přez džiw žiwi.

Hermann Claudius

Pomhaj Boh, časopis ewangelskich Serbow. Rjadowe Konwent serbskich ewangelskich duchownych. – Ludowe nakladnistwo Domowina, Budyšin, Sukelnska 27. Redaktor a skazanki: sup. Siegfried Albert, Serbski kěrchow, 8600 Budyšin, tel. 4 22 01. – Čišć: Serbska čišćernja – t. z. w. r. – w z. w Budyšinje. – Wuchadza jonkroč za mjesac. Přinoški a dary na konto: Sorbische evangelische Superintendentur Bautzen, Sp. Bautzen 30 000 110. – BLZ 850 549 62